

ชีวประวัติและผลงานของ ประยูร จรรยาวัจน์

นางสาวสุวิมล ชนะผลเลิศ

006192

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

LIFE AND WORKS OF PRAYOON CHANYAWONG

Miss Suvimon Tanapollerd

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชีวประวัติและผลงานของประยูร จรรยาวงษ์

ชื่อนิสิต

นางสาว สุวิมล ชนะผลเสิศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยภนถ

แผนกวิชา

บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาชีวประวัติและผลงานของ ประยูร จรรยาวงษ์ เพื่อให้เข้าใจถึงชีวิตและผลงานของท่านในค่านต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้ ศึกษาค้นคว้าชีวประวัติและผลงานของประยูร จรรยาวงษ์ จากหนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารอื่น ๆ และต้นฉบับภาพเขียนจัดทำตารางแสดงจำนวน ผลงาน จัดทำรายชื่อบทความต่าง ๆ เรียงตามลำดับปีที่พิมพ์ และจัดทำบรรณานุกรมพร้อมบรรณ-
นิทัศน์ผลงานทั้งหมดที่รวมพิมพ์เป็นเล่ม สัมภาษณ์ประยูร จรรยาวงษ์ และบุคคลที่ใกล้ชิด สร้าง
ตารางวิเคราะห์ผลงานด้านภาพและวรรณกรรม วิเคราะห์ผลงานในค่านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา
สาระ ภาพลัทธิหรือภาพการ์ตูน รูปเล่มและคุณภาพการพิมพ์โดยเขียนเป็นความเรียง

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่าประยูร จรรยาวงษ์ ไม่ได้ศึกษาการเขียนภาพการ์ตูนมาจาก
ที่ใด แต่ประสบผลสำเร็จในค่านการเขียนการ์ตูนจากความเพียรพยายามและความมีใจรักในค่าน
นี้ เริ่มเขียนการ์ตูนเป็นอาชีพตั้งแต่ พ.ศ. 2481 ค่ายการ์ตูนเรื่องยาวเรื่องจันทะโครบ และเริ่ม
เขียนภาพล้อการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2489 แยกประเภทของผลงานออกเป็น ภาพล้อการเมืองและ
สังคมมีจำนวนภาพมากกว่า 9,203 ภาพ การ์ตูนเรื่องยาวมี 34 เรื่อง เป็นจำนวนภาพมากกว่า
27,374 ภาพ และผลงานเบ็ดเตล็ดประกอบควย บทความ 441 บทความ บทความและภาพประ-
กอบ 2,231 บทความ และ ภาพการ์ตูนเบ็ดเตล็ดอีก 939 ภาพ โดยเฉลี่ยแล้วเขาเขียนภาพ

ประมาณวันละ 4 ภาพ ยกเว้นในช่วง พ.ศ. 2497-2501 กับ พ.ศ. 2510-2514 เขาได้เขียนภาพ โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 6 ภาพ เป็นผลงานทุกประเภท

ผลของการวิเคราะห์ผลงานด้านจุดมุ่งหมายเป็นการเสนอข่าว เหตุการณ์ทั่วไป ล้อเลียนเสียดสีการเมืองและสังคม ให้ความจรรโลงใจและความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านอยู่ในชั้นที่เยี่ยม ด้านเนื้อหาสาระเป็นการคัดเลือกข่าวที่น่าสนใจหรือข่าวข้อคิดเห็นเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกประทับใจต่อชาติ และสังคม ถ่ายทอดความรอบรู้ต่าง ๆ ภาษาที่ใช้มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองอยู่ในชั้นดี ด้านภาพเป็นภาพกึ่งการ์ตูนกึ่งภาพเหมือนให้อารมณ์ขันแต่แฝงไว้ด้วยข้อคิดจึงเป็นภาพการ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่มากกว่าสำหรับเด็ก โดยที่ภาพเขียนของเขามีลักษณะของการริเริ่มสร้างสรรค์ในรูปแบบของตนเองอย่างเด่นชัด ด้านรูปเล่มและคุณภาพการพิมพ์อยู่ในชั้นพอใจ ตัวอักษรในผลงานส่วนใหญ่ที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารมีทั้งลายมือและตัวพิมพ์

ประยูร จรรย์วณิช ยึดหลักในการดำเนินชีวิตละเว้นความชั่วทำในสิ่งที่ควรทำและมีเมตตากรุณา เป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันมีความพอใจและพร้อมที่จะสนทนาปราศรัยกับทุกคนที่ยินดีจะพูดคุยกับเขา ประยูร จรรย์วณิช หลีกเลี่ยงการโฆษณาตนเองทุกประเภท มีความทะนงในตัวเอง และมีจิตใจเป็นอิสระและไม่ยอมผูกพันกับหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งโดยเฉพาะ หากเขียนภาพล้อและการ์ตูนให้หนังสือพิมพ์หลายฉบับตามใจชอบ ผลงานสร้างสรรค์ของเขาจะยังคงมีต่อไป นับได้ว่าเป็นบุคคลที่สมควรอย่างยิ่งที่ได้รับการยกย่องเป็นตัวอย่างนักหนังสือพิมพ์และนักศิลปะที่ดี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Life and works of Prayoon Chanyawong

Name Miss Suvimon Thanapollerd

Thesis Advisors Assistant Professor Klomchit Plywej
 Assistant Professor Puangkaew Poonyakanoke

Department Library Science

Academic Year 1978

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study life and works of Prayoon Chanyawong in order to gain more knowledge and understanding from his life and his works.

The methods used in this research are studying from books, journals, newspapers, other documents, and primary drawings; making statistic tables of works; making a list of articles in chronological order; making an annotated bibliography of works published in book form; interviewing with Prayoon Chanyawong and people who have known him; establishing the scales for evaluating and analyzing his drawings and literary works; analyzing his works in four aspects: objective, subject matter, drawing, format and layout quality of typographic design.

The conclusion of this research is that Prayoon Chanyawong had no academic training in cartoon drawing but became a successful cartoonist by his hard working and loving in cartoon drawing, starts

his career as a professional cartoonist since 1938 with the comic strip cartoons "Chantakhorob"; his first political cartoon appeared in 1946. His works are more than 9,203 political and gag cartoons, more than 27,374 comic strip cartoons in 34 titles, and his miscellaneous works of 441 articles, 2,231 articles with drawings and 939 miscellaneous cartoons. On the average, he works 4 drawings a day, but 6 drawings a day in 1954-1958 and 1967-1971.

The objective of his works is excellent in presenting the general events, satirizing the political and social situations, and inspiring and recreating his readers. The subject matter of his works is good in selecting interesting news about the national and social responsibilities, and the general information, and also good in literary component both in prose and poetry. His drawing is half cartoon and half realistic with satirical humorous intent for adults rather than for children. He is distinctive in his own style of creativity and originality. The format and quality of typographic designs are fair, most of letters in his works appeared in newspapers, journals and magazines are both handwriting and types.

Prayoon's tenet of life is: avoid doing evil, do what should be done, and be kind. He is a man of great humor who is always pleased to talk to anyone who cares to speak to him. Prayoon Chanyawong shuns all forms of self publicity. He is very proud of himself, very independent and has refused to be tied to any newspaper but sold his caricature and comic cartoons independently. His creative works will go on and on. He should be cited as a model

of the best journalist and artist.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์
สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงศ์ ซึ่งได้แนะนำหัวข้อเรื่องที่ผู้วิจัยเรียบเรียงและกรุณาให้สัมภาษณ์ช่วย
ในการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่ง
เป็นผู้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
พวงแก้ว ปุณยภนิก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุณาได้รับเป็นกรรมการ-ตรวจ
วิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการสำรวจข้อมูลและตารางนำเสนอข้อมูล ผู้ช่วยศาสตรา-
จารย์ ทรงคุณ อัครถาวร คณะสถาปัตยกรรมและเลขาธิการฝ่ายอาคารสถานที่ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย กรุณาได้รับเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ในการสร้างตารางวิเคราะห์ข้อมูลและบทคัดย่อ นายประยูร จรรย์วณิช ที่กรุณาให้ค้นคว้า
เรื่องราวส่วนตัว และให้ยืมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ผู้ช่วยศาสตรา-
จารย์ สมนึก ประยูรวงศ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้คำแนะนำที่
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ ท่านเหล่านี้ได้ให้ข้อมูลคำแนะนำที่ช่วยให้การวิจัย
ครั้งนี้ดำเนินไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้กล่าวมาแล้วนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณชูป นวลยง คุณวิไลวรรณ เกตุเรืองโรจน์
คุณวรยุทธ บุญทองงาม และเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ ที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้า
และช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้ และทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่ง
เป็นผู้มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ

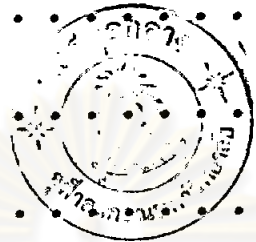
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวิมล ชนะผลเลิศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
รายการตารางประกอบ	ม
รายการรูปประกอบ	ท

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้	10
วิธีดำเนินการวิจัย	11
2. นำเรื่อง	14
ประวัติ จรรยาวัจน์ ในวัยเด็ก	22
กำเนิด	22
การศึกษา	24
อยู่กับยาย	27
เพื่อนร่วมชั้นเรียน	30
สำเร็จการศึกษา	31
เริ่มต้นทำงานในวงการหนังสือพิมพ์	31

ศูนย์จักษุวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพล่อชินแรกที่โคตสีทิมพ์	34
การ์ตูนเรื่องยาวเรื่องแรก	35
การ์ตูนเรื่องยาวเรื่องแรกที่ประสบความสำเร็จ	35
สงครามโลกครั้งที่ 2	37
เปลี่ยนอาชีพไปทำประมง	37
อุทิศตนในสงครามเอเซียบูรพา	38
นามปากกา	40
เสรีภาพที่ถูกจำกัด	42
รางวัลเกียรติยศ เกียรติคุณที่ได้รับ	44
ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวคนไทย	51
กิจวัตรประจำวัน	53
ความประทับใจในชีวิต	55
ชีวิตในปัจจุบันและครอบครัว	56
ความคิดเห็นของผู้นักคุณเคย	58
3. ผลงานภาพและวรรณกรรมของ ประยูร จรรยาวัณษ์	63
ความเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยโดยสังเขป	64
นักเขียนภาพล้อการเมืองและสังคมของเมืองไทย	66
แรงคลาใจในการเขียนการ์ตูนเรื่องยาว	76
เค้าโครงเรื่องที่น่าสนใจในการ์ตูนเรื่องยาว	77
ตัวละครในการ์ตูนเรื่องยาว	78
ผลงานการ์ตูนเรื่องยาว	80
ผลงานในสยามสมัยรายสัปดาห์	92
ผลงานในหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย	112
ผลงานในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์	135

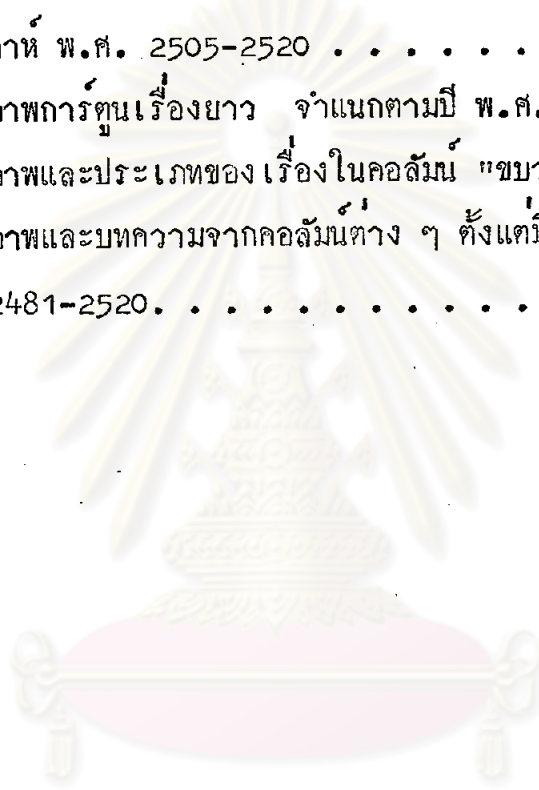
ผลงานในครุณสาร	166
ผลงานในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	169
ผลงานในนิตยสารไอกลัหมอ	185
4. วิเคราะห์ภาพล่อการ เมืองและสังคม	199
1. คำนจุกมุงหมาย	200
2. คำนเนื้อหาสาระและคำบรรยายประกอบภาพล่อ	212
3. คุณคาคำนภาพล่อ	226
วิเคราะห์การทูนเรื่องยาว	240
1. คำนจุกมุงหมาย	243
2. คำนภาพ	247
3. คำนลักษณะการประพันธ์	263
4. คำนการพิมพ์	263
วิเคราะห์การทูนเบ็คเตล็ค	266
1. คำนจุกมุงหมาย	266
2. คำนเนื้อหาสาระ	274
3. คำนภาพ	285
4. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	285
5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	287
บรรณานุกรม	291
ภาคผนวก	296
ประวัติ	312

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. จำนวนภาพลัทธิการเมืองและสังคมในหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ พ.ศ. 2489-2504	72
2. จำนวนภาพลัทธิการเมืองและสังคมในหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ พ.ศ. 2505-2520	73
3. จำนวนภาพการ์ตูนเรื่องยาว จำแนกตามปี พ.ศ.	88
4. จำนวนภาพและประเภทของเรื่องในคอลัมน์ "ขบวนการแกล้ง"	181
5. จำนวนภาพและบทความจากคอลัมน์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481-2520	195

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการรูปประกอบ

รูปแผนที่

หน้า

1. มารดาของประยูร จรรย์วางษ์	23
2. ประยูร จรรย์วางษ์ เมื่ออายุ 6 ขวบ	26
3. เพื่อน ๆ ในวงการหนังสือพิมพ์	33
4. จากการแสดงลิเก	41
5. สาเหตุการเจ็บปาก ไ่วหนวด ของสุขเล็ก	43
6. ภาพล้อที่ชนะการประกวดการ์ตูนสันติภาพของโลก	47
7. ประยูร จรรย์วางษ์ ในลักษณะของภาพการ์ตูนโดยฝีมือ ของอีเกิล	50
8. "ขนมแป้งจี๋"	60
9. "มาเปล่า ไปเปล่า"	62
10. ภาพล้อเกี่ยวกับกรณีสวรรคตปี 2489	69
11. ภาพล้อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ	75
12. ตัวละครในการ์ตูนเรื่องยาว ของ ประยูร จรรย์วางษ์	79
13. "แม่จี๋" ตัวแทนของผู้ชมลิเก	81
14. "จันทะโครบ" และ "ยายกะตาขาวโต"	83
15. "เงาะป่า" และ "ชมพลา"	85
16. จากคอลัมน์ "นิราสใต้ถุนโลก"	108
17. จากคอลัมน์ "หน้าหลัง"	114
18. จากคอลัมน์ "หน้าหลัง"	116
19. จากคอลัมน์ "สัปดาห์จร"	142
20. จากคอลัมน์ "รอบสัปดาห์"	144
21. จากคอลัมน์ "ชบวนการแก๊จน"	178
22. ภาพการ์ตูนเบ็คเคล็ค ของ ประยูร จรรย์วางษ์	194

23-39. ภาพล่องการเมืองและสังคม.....	202
205, 206, 209, 211, 213, 216, 219, 222, 224, 227,	
229, 231, 233, 234, 236, 239.	
40. "นกกกระเจาบ"	242
41. "ไกรทอง"	245
42. "วีรบุรุษหนองสาหร่าย".	248
43-45. วิธีเขียนการ์ตูน.	309

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย